

להאיר

עלון תורני שבועי בהלכה ובאגדה

העלון מוקדש להצלחת לידן ומאי ישראל ובני ביתם הי"ו

הרב יעקב שניאור שלישי"א חמץ או מצה?

ודמיון בעלמא, נראה כהר גבוה אינו אלא כחוט השערה, על נקרא בפי חז"ל (ברכות ז') 'שאוור שבעיסה'. וכתב בספר (משנת חסידיים מסכת ניסן פ"ג מ"ד), בשם רבינו הא"י ז"ל שכל הנזהר ממשוהו חמץ בפסח מובטח לו שלא יחטא כל השנה שחמץ בגימטריא פגימה.

בעזרת הדמיון מרמה ומשטה היצר הרע בכל באי עולם, והם, ונודה על האמת אף אנו לפעמים נופלים במצודתו. לכל אחד נדמה כי הקסם שמציע לו עולם הדמיון, הוא בדיוק מה שהיה חסר לו כדי להרגיש סיפוק והנאה, אולם לבסוף מתברר כי הכל היה דמיון ותו לא. הכל נותר כשהיה, גם לאחר ההליכה שולל אחר קיסמו.

מעשה היה, באדמו"ר רבי שלמה מבאבוב זצ"ל, פעם אחת הגיע הרבי אל ביתו של העשיר המפורסם אנשיל רוטשילד ז"ל. רוטשילד רחש לרבי כבוד גדול, והראה לו את עושרו, הוא התפאר לפניו בעיקר בבית המפואר השוכן באחוזתו, שאין נכנסים אליו כלל במשך כל ימות השנה. הבית הזה שמור מכל פירור ולו הזעיר ביותר של חמץ, מכל הבתים שבעולם הוא הבית היחיד שבו אין מלחמה על החמץ, מאחר ולא נכנס בו חמץ, אמר אנשיל וציפה לשמוע מהרבי דברי שבח על הנהגה זו.

הרבי הישיר מבט אל רוטשילד, ואמר: "דידי היקר סבי הדברי חיים" מצאנו, היה מוזיל מהונו לדקדק בכל המצוות, ומעולם לא עלה על דעתו להחמיר להכין בית מיוחד לפסח... הן יודע אתה מדוע? מפני שהחכמה היא לבער את החמץ, לעמוד במערכה מול היצר ולנצחו, לסרוק את עבודתנו לבער מקרבנו את היצר, ולהוסיף רק קוצו של יו"ד שהוא שינוי קל.

לאחר מאה ועשרים שנה כשיעמוד האדם לפני בית דין של מעלה ישאל שאלה פשוטה: חמץ או מצה? בתחילה הוא לא יבין את השאלה ואז ישאלו בשנית היית בעולם שנים רבות האם החמצת את חייך או מיצית אותם? המתנה הגדולה ביותר שיש לאדם בעולמו הוא הזמן, והוא לא עוצר לרגע.

הבה ונמצה את חיינו ונמלא אותם בתורה מצוות ומעשים טובים, כל שניה בעולם הזה היא זכות לתקן לשפר ולהוסיף אור בעולמו של הקב"ה, חמץ או מצה? מעכשיו בוודאי מצה.

בחג פסח ישנם שני ציוויים מן התורה האחד לסלק את החמץ מהבית שלא יראה ולא ימצא, עלינו להוציא מקרבנו את החמץ ולבדוק בחורים ובסדקים שחלילה לא יישאר בהם פירור של חמץ. מאידך ישנה מצווה לאכול כזית מצה בליל הפסח 'עברע תאכלו מצות'. מצה מהודרת. החיטים נשמרות בהקפדה משעת קצירה ולאחר שנטחנו ונהיו לקמח, לשים אותנו ב'מים שלנו' עד שאופים את המצות בתנור עד ח"י רגעיים.

רבים ושלמים מעם ישראל על אף שאינם מקפידים לשמור את מצוות התורה בשאר ימות השנה, בהתקרב חג הפסח מסלקים את החמץ מהבית ואוכלים מצות בליל הסדר. וכך מסופר על סגורן של ישראל רבי לוי יצחק מברדיצ'ב זצ"ל, שבעיצומו של חג הפסח הלך בסמטאות העיירה ועבר מסוחר לסוחר בבקשו אחר סחורה מוברחת בקבוק של שתיה חריפה או שמא שעונים או סיגריות. "אין בעיה", ענו לו כולם: "גש איתנו הצידה ונסתדר..." כי בכיסי המעיל הפנימיים חבויה לה כל הסחורה המוברחת שאתה מבקש".

או אז ניגש רבי לוי יצחק ליהודי פשוט שעבר ברחובה של עיר, ואמר לו: "רבי יהודי, האם יש לך במקרה מעט חמץ למכור לי?". "חס וחלילה!" נרעש היהודי, "אין בידי אפילו פירור חמץ, וכי כיצד עלה על דעתו של כבוד הרב שיהיה חמץ ברשותי ולו גרגיר בודד?". וכך חזרה לה אותה התשובה מכל יהודי שאליו פנה רבי לוי יצחק בשאלה הזו.

לבסוף פנה רבי לוי יצחק לקב"ה ואמר בקול: "ריבנו של עולם, ראה נא כמה בניך מכבדים אותך, הרי שלטון בשר ודם האוסר להבריא סחורה, מעמיד רבבות של שוטרים וחילים כדי לפקח על הגבולות ועל השווקים, אך בכל זאת אין כל בעיה למצוא את האנשים פורעי החוק אשר מבריחים סחורות לרוב, ואילו אתה כתבת לנו את הציווי בתורתך: לא יראה לך חמץ ולא יראה לך שאור בכל גבולך שבעת ימים. (שמות יג, ז). ולא העמדת עליהם אפילו לא שומר אחד בודד, ואין אחד מישראל אשר יעז לבעור על מצוותך ויחביא חמץ בכיסי מעילו".

הסבר נפלא כתב הר"ק רבי נתן זצ"ל, תלמידו הגדול של רבינו נחמן מברסלב זי"ע, בזוהר הקדוש (ח"ב דף ע"ב, ב) כתוב שהחמץ רומז ליצר הרע. המתבונן בחמץ יבחין כי כל מהותו של החמץ הוא אוויר, רוח, נפח שאין בו ממש. שכן כמות הקמח אינה גדולה, וגם המים שלשו בקמח אינם מתרבים, רק השמרים הם אלו שמנפחים את העיסה ועושים אותה לחמץ ובעלת מראה יפה. כך הוא היצר הרע אינו אלא רוח

העלון מוקדש

לעילוי נשמת הרב רבי יוסף מיכאל אברלם רנה זצ"ל והרב הרב נחמה משה בן רבי שלמה זצ"ל, ר' אברהם שניאור בן חזרה ז"ל, ר' יעקב שניאור בן חזרה ז"ל, חזרה שניאור בן פוחא ז"ל, ר' אליה שניאור בן חזרה ז"ל, יששכר בוכטב בן אסתר ז"ל, איהו בוכטב בן תמו ז"ל, יצחק בן נטאס שתי, פנעה אינלוב בן טור ז"ל, ר' שלום צור בן דוד וחתן מנחם ז"ל, ר' אליה מוריס בן אטל ז"ל, יוסף נבא בן עליה ז"ל, שלמה נבא בן מסודי ז"ל, בניאל נבא בן מסודי ז"ל, יהודה תורני בן תביב ז"ל, דנה מור יוסף בת יקטל ז"ל, מסודי נבא בת עשה ז"ל, ודוה בורא בן מרים ז"ל, אברהם חיים בן מלמה ז"ל, צדי יצחק בן אלה שתי, חיים חיים בן מרים ז"ל, יעקב אריה בן עשה ז"ל, פחץ בן ששתה ז"ל, פטרונה בת ענש ז"ל, אבנר בן פטרונה ז"ל, דוד בן פטרונה ז"ל, יעקב בוכטב בן איהו ז"ל, שלומית בת פטרונה דידי ז"ל, עאל סימון בן אלם ז"ל, אלעם בן מסודי ז"ל, שלום בן אסתר ז"ל, דנה בת מסודה ז"ל, ביה בת אסתר ז"ל, רבאל בן חזיה ז"ל, ינה טרא בן צ'חלה ז"ל, חלל של בת נעשה ז"ל, הר"צ רבי דוד משה בן יחזקאל ז"ל.

לרמאות זג בת איהו ז"ל, הלל אלם בת ש"ה, חול צור בת רטה ז"ל, דוד אינלוב בן סביה ז"ל, חנה תמר בת פטרונה רבקה ז"ל, ניי בת גלית לודו קורש בן קייטא.

להצלחת אברהם צור בן אסתר ושלום ז"ל, ישראל שניאור ז"ל, ישראלי שניאור ז"ל, לוי בן זג ז"ל, נח חזן ונחריה בן ליש ז"ל, ברק טייב ז"ל, שחר וללל שניאור ז"ל, עדין וטל חלל ז"ל, הרב שמשון בן רחא בן איהו שליט"א ז"ל, הר"ר ז"ל, להצלחה ביונו הנון, לדן ומאי ישראל בני ביתם ז"ל, הוריה רבקה בת גלית ז"ל.

להצלחת יהודה בן איילה גולה וגלית בת דינה וכל יוצאי חלציהם הי"ו

גיליון 532
צו- פסח תשפ"ה
כניסת שבת: 18:52
צאת שבת: 19:54
ר"ת: 20:29

להורות

מצוות הסבה

שאלה: מדוע צריכים להסב בליל הסדר? וכיצד ינהג מי ששכח להסב?

תשובה: בכל אחד מארבעת הכזיתות וארבעת כוסות היין צריך לאכול ולשתות בהיסבה (שלחן ערוך סי' תעב ס"א), ושני טעמים נאמרו בכך. האחד, כדי להראות את עצמו כאילו הוא בעצמו יצא ממצרים, ולכן צריך להסב דרך חירות שכך נוהגים בני חורין (רש"י פסחים צט: עפ"י הירושלמי פסחים פ"י ה"א), והשני, שמא יקדים קנה לוויט, וכשמסיב על צד שמאל הקנה נסגר והוויט נפתח ודרכו יורד האכול, אך אם יסב לצד ימין הקנה יפתח והוויט יסגר ויבוא לידי סכנה (שלחן ערוך סי' תעב ס"ג, משנה בריה"ק יא).

אופן ההסבה הוא שיטה את גופו לצד שמאל בזווית של 45 מעלות, ואם היסב לצד ימין כאילו לא היסב (שלחן ערוך שם), אך ראוי להדר ולהשתדל להסב הסבה נוחה שירגיש בנת, ואם היסב ולא הרגיש בנת יצא ידי חובתו (ילקוט יוסף פסח ח"ג ע"מ קיד), ואיטרי יד שהיסב לצד ימין יצא ידי חובתו (משנה ברוה"ש שם, כף החיים אות כט), וחולה שאינו יכול להיסב לצד שמאל, יסב לצד ימין, ובדיעבד אם לא היסב יצא (חזון עובדיה פסח ע"מ ט).

ובדיעבד אם לא היסב צריך לחזור לאכול ולשתות בהסבה בלא ברכה (שלחן ערוך שם ס"א). אולם בכורך שהוא הכזית השלישי, אם אכל בלא הסבה וקשה עליו לחזור ולאכול שוב בהיסבה פטור, אך המחמיר בכל זאת לאכול שוב בהיסבה, תבוא עליו ברכה (חזון עובדיה פסח ע"מ קא), וכמו כן באפיקומן שהוא הכזית הרביעי, אם אכלו בלא הסבה ובירך ברכת המזון יצא ידי חובה, ואם עדין לא בירך ואין האכילה קשה עליו יחזור ויאכל בהיסבה (חזון עובדיה פסח ע"מ קח).

מכל מקום מנהג הספרדים שהנשים מסיבות ואין דרך הבעל להקפיד שלא תסב, ואין לשנות מהמנהג, מכל מקום נשים שאכלו או שתו בלא הסבה אינן צריכות לחזור (שלחן ערוך סי' תעב ס"ד, חזון עובדיה פסח ע"מ ו), ויש אומרים שנשים שלנו שחשובות הן וחייבות בהיסבה, ולכן אם יכולה תאכל הכזית ותשתה יין שוב בהיסבה (ש"ת אור לציון ח"ג פט"ו ה"א).

למעשה

תפוחי אדמה למכירה

מגיד המישרים הגה"צ רבי אהרן טוסיג שליט"א סיפר סיפור ששמע מכלי ראשון משרידי חרב, אוד מוצל מאש, רבי הלל רוטשטיין ע"ה מבאר שבע. אמו ע"ה היתה מהמבטלות בבית עמוד החסד הצדיק רבי ישעיה בן רבי משה מקרעסטיר זצ"ל.

רבי ישעיה היה ידוע כמכניס אורחים שאין דוגמתו, ושולחנו ערוך לכל. והיה טורח בעצמו להכניס אורחים ולשרתם ללא כל גינוני כבוד. שנה אחת היה מחסור חמור בתפוחי אדמה, שהם המאכל העיקרי בפסח במדינות אשכנז. לא שהם היו יקרים, פשוט לא היו בנמצא. ומה יאכלו בפסח? שלח רבי ישעיה שלוחים לצפון ולדרום, למזרח ולמערב, לחפש ולמצא היכן אפשר להשיג תפוחי אדמה. אך כולם שבו בידיים ריקות.

על פי השמועה בעיר פלוגית יש גוי וברשותו מחסנים גדושים, אבל אינו פותח אוצרותיו. כנראה מחכה שהמחיר יאמיר. הורה הרבי לשכור עגלה ומילא אותה בשקים מלאים מטבעות ושטרות. מהיכן השיג את הכסף? כנראה נטל הלוואות בסכומי עתק. לקח עמו שני אנשים ונסעו לעירו של הגוי. בהגיעם אל העיר פגשו את הסוחר שהינו גוי קשיש. שאלו רבי ישעיה בכמה יאות למכור לו את תפוחי האדמה. הגוי שאף ממקטרתו והפריח ענן עשן. "אינם למכירה", הפטיר באדישות. "מחכה אתה שמחיים יוכפל", אמר הרבי בהבנה. "אכפיל את המחיר כבר עתה". עוד ענתה עשן: "אינם למכירה". "הלא ירקבו במחסנים", אמר הרבי. "יבוא יבול חדש, טרי, ובשפע. חבל נקוב במחיר, ותקבל".

"איני זקוק לכסף", הפתיע הגוי. "הרי עניני הרואות, כבר זקנתי. מה אעשה בכסף כה רב?" לא מובן. "אם אינך זקוק לכסף, תן לנו אותם בחינם. היהודים זקוקים לתפוחי אדמה לפסח, אחרת, ירעבו חלילה. זקנים עם נערים, נשים וחולים". "לא למכירה", קטע הגוי את דבריו.

"מה אתה רוצה תמורתם? יש לך משאלה? אפתל עליה!" אמר רבי ישעיה והגוי הוציא את מקטרתו מפיו. "אני רוצה את כל העולם הבא של הרבי!"

השומעים היו המומים מבקשתו הגוי ושבעתיים מתשובתו של הרבי: "אני מסכים". "סוחר אני, יכתוב שטר מכירה כדת וכדין", אמר הגוי. "אין בעיה", שב הרבי ואמר: בו במקום נערוך הסכם חתום. הגוי מעביר את כל מחסני תפוחי האדמה לרשות הרבי, ומקבל תמורתם את כל העולם הבא שלו. ארבעה חתמו, שני המלווים היהודים ושני משרתי הסוחר. וכמובן, חתימת הרבי ולהבדיל הגוי. פנה הרבי לשני מלווי: "אני מצוה עליכם שלא לספר אף מילה על מה שארע פה; ועתה, לכו ותשכרו עגלות לרוב, שיביאו את שקי תפוחי האדמה לקרעסטיר".

שיירות העגלות הגיעו לעיר, טעונה בשקי תפוחי אדמה לרוב, והעיר קרעסטיר צהלה ושמחה. עשרות סעדו על שלחן הרבי, והשאר קיבלו תפוחי אדמה כרצונם באפס כסף וחגגו את החג הקדוש בדיצה ובעהלה.

לאחר החג לא יכול היה הגבאי לנצור עוד את הסוד, וגילה אותו כמובן בסודי סודות ובתנאי שלא יפורסם ברבים, אולם לבסוף הסיפור התגלה והעיר קרעסטיר היתה כמקרה. התקבצו ובאו וטענו כולם בסערת רוחות: "הייתכן?! הרבי ימכור את העולם הבא שלו, ועוד את כל העולם הבא, עבור... תפוחי אדמה?!" התרגש הרבי וקרא בקול: "דעו נא יהודים יקרים, כל העולם הבא של ישעיה'לה אינו שווה מאומה אם יהיה יהודי אחד בקרעסטיר שלא יהיו לו תפוחי אדמה בפסח!".

להחכים

מאת הגה"ח אברהם ישי שניאור נ"י

'קדש ורחץ כרפס יחץ' (מתוך ההגדה) הגה"ק רבי מנחם מנדל מושישווא זיע"א דרש את סימני ליל הסדר: 'קדש ורחץ' - אם רצונך להתקדש ולטהר את עצמך, אזי 'כרפס' - ראשי תיבות כלל ראשון פה סתום. אבל 'יחץ מגיד' - מה שאתה צריך להגיד, חלוק ותאמר רק חצי ממה שרצית לומר! ועל ידי כך, 'מוציא מצה' - תחסוך מעצמך מחלוקות מצה ומריבה, שכל מחלוקת ומריבה היא 'מרור נורא' - כרוך שם מרור וצרות, ואם תקיים את הסימנים הללו, תזכה ל'שולחן ערוך' - פרנסה טובה ול'צפון' - לזהב הבא מצפון, שהרוצה להעשיר יצפין, ומחלוקת אחת דוחה מאה פרנסות, ו'בוך הלל נרצה' - תהיה לך הרחבת הדעת ותוכל לברך ולהודות לה' יתברך ותהא רצוי לפניו.

להתבונן

שאלו פעם את הרבי מבעלז, הרה"ק רבי יששכר בער זיע"א, מדוע אנו אומרים בליל הסדר "אחד מי יודע?", ועונים "אחד אלוקינו", הלא ודאי שאנו יודעים זאת, הרי אמונה זו מלווה אותנו בכל ימות השנה? השיב הרבי: עשיר גדול לעולם אינו מגלה כמה כסף יש לו. מתי הוא מגלה? אלא אם הוא שתה כמה כוסות של יין, אז נפתח פיו והוא מגלה את כל סודותיו. כמו שאמרו חז"ל (עירובין סב.): "נכנס יין - יצא סוד". אף אנחנו, כל השנה אין אנו מדברים על אוצרותינו. אולם לאחר ששתינו ארבע כוסות יין, נפתח לו הפה מאליו ואנו מספרים ומגלים לכולם את כל האוצרות הטמונים בנו "אחד אני יודע, אחד אלוקינו שבשמים והארץ". זהו הסוד שלנו!

יש קונה עורמו בפרוטה אחת!

העלון הזה שבידכם רבים נהנים ממנו ומתחזקים, בזכותכם נוכל להגיע ליותר קוראים ולחזקים! אל תפספסו.

תרומות ניתן להפקיד בסניף הדואר, בנק 09 סניף 001 מס' ח-ן 2718517 ניתן לפנות: 053-4139903

הציבור היקר מוזמן מדי ערב להשתתף בשיעוריו של הרב יעקב שניאור שליט"א

בבית מדרש 'להאיר', רחוב הרב קוק 4 חדרה

18:00 - שיעור חיזוק • 18:15 - שיעור בגמרא מסכת קידושין

18:45 - שיעור בהלכה ומוסר • 20:00 - תפילת ערבית

ברוכים הבאים - טעמו וראו כי טוב ה'